

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Lancicii E Societate Iesv Opvscvlorvm Spiritvalivm
Tomvs ...**

Łęczycki, Mikołaj

Antverpiae, 1650

De mediis conducentibus ad magnum in Spiritu profectum. Cap. XIX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78809](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78809)

Dei loquimur: & eorum culpa qua est, esse non desinat, (sicut audientium concionem) & nostra, qua non eras, fiat. Sed potius sine affectatâ & vanâ sermonis specie, tribus hominum generibus, vti Christus Dominus per S. Brigitam monuit, succurratur.

l. 2. ren.
cap. 12.

214.

Primò, damnatis, secundò peccatoribus cadentibus, in peccata & resurgentibus, tertid, bonis stantibus. Damnatis quidem, vt leuius supplicium patiantur, eò quòd dum viuerent, per aliquem refrenati essent à malis aliquibus, & inuitati ad aliquod bonum. Cadentibus verò & resurgentibus, docendo eos, quomodo resurgant, & precautos faciendo, contra casum, & instruendo, quomodo proficiant, & cupiditatibus resistant. Bonis verò, iustis & perfectis, eos amplius excitando ad spiritualem laborem, & humilitatem, & vt eò feruentius proficiant, ad coronam gloriæ acquirendam: Verba enim Dei, ritè aliis prolata, docent timere rectè, diligere piè, desiderare caelestia sapienter.

Et ita concionando consequeretur talis, finem concionum nostrarum, qui debet esse extirpatio vitorum sæcularium, & insitio virtutum. Nobis conuenit illud dictum Tertulliani: Nos destinati à Deo ante mundum in estimatiōnem temporum, tanquam castigando & castrando, vt ita dixerim, seculo, erudimur à Domino. Quibus verbis videntur expressæ tertij anni occupationes, in quo diligenti culturâ instructoris (post diuina multiplicia auxilia) multis modis erudimur & erigimur, & vt loquitur Apostolus, *condiscamur in habitaculum Dei*: vt postquam in tertio anno, vt loquitur S. Hieronymus, *suerimus viui lapides, ex omni parte dolati, leues, politi, nullam habentes scabredinem* (immortificatorum affectuum interiorum & morum exteriorum inurbanorum) *discificamur in templum*, & *siemus habitaculum Deo*, condeturq; in nobis arca testamenti, *custos legis Domini*, & *Cherubim scientia multitudine* (acquisita in tertio anno tot exhortationibus, conferentis, lectionibus) vt interiora pectoris nostri, in nouum vocabulum transeant, dicamurq; (Hebraicè) *DEBITI*, id est *orasulum*, siue *responsorium*, & *locutorium Dei*. Sed vt hoc aliis sit vtile, tales ipsi simus, quales alios reddere volumus.

q 152. ad
Antioch.

Nam vt ait Athanasius: *Si quis aliquem oleo suis manibus vncturus, oleum non habeat, quomodo impertiet alius id quod non habet: Ad eundem modum, de iis, qui alios docent, est sentiendum: decet illos primum operari id quod docent, atque à Deo accipere bona gratiæ, ac proferre fructus Spiritus sancti, quos deinde in alios effundant.* Quod si quis nondum allecutus est, conetur allequi, hoc, quod superest, tempore. Et omnes Patres sibi dictum putent id, quod ante octingentos annos, in quodam sermone dixit domesticis Fratribus S. Theodorus Studita: *Haud contenti iis, que iam peperimus, quasi quodam iuuenili calore, alius nitamur, animorum tanquam sobole, instar aquilæ renouande, progressi semper, mastrig; qui virtutis atque eximij ascensus mo-*

ser. 68.

dum, arbitremur nullum, dum per mortem abierimus à temporanis ad aterna.

Eximus autem ascensus non per sola verba, sed maximè per rectè facta, & conuersationis sanctimoniam, demonstrandus est. Hoc etiam Epictetus, licet Ethnicus, suis præscripsit: *Ne verba ostendas imperitis, sed opera, que verborum concotionem sequuntur.* Nam & oues, non senum asserunt opilionibus, vt demonstrent, quantum comederint, sed passu intra se concocto, extra ferunt lanam & lac. Sic peracto tertio anno, si opera apparuerint sanctiora, & domi, & foris, signum erit, boni pastus habitus in tertio anno. Ex quo in alios, ea redundabit vtilitas, quam S. Gregorius Papa exigit à Sacerdotibus: *Vt quisquis Sacerdoti, ungitur, quasi è salis tactu, aterna viæ sapore condatur.*

In Ep.
c. 11. c. 14.

hom. 17.
in. L. 11.

CAPVT DECIMVMNONVM.

De medijs conducentibus ad magnum in spiritu profectum,

NON agam hîc de medijs merè diuinis, hoc est auxilijs, quorum (ex parte Dei) immediato beneficio sit magna in virtutibus progressio, & sine quibus, nullus vel tantillum in iis proficere potest: inter quæ media, præcipuum locum obtinent, auxilia præuenientis gratiæ, & alia, quæ benefica Dei manus, ante liberum consensum humanum, conferte consuevit: sed de diuino humanis tantum agam, quæ et si nec adhibeantur, nec adhiberi possint, sine gratiæ diuinæ auxilijs, sine cooperatione tamen humana (diuinitus excitatâ & adiutâ) ex parte nostrâ, à Deo requisitâ non contingunt, & omnino à nobis, per gratiam Christi edoctis, & excitatis, & adiuis adhiberi debent, vt possimus cum Apostolo dicere: *Gratiæ in nobis vacua non fuit.* Inter hæc media primo loco pono, vltimum bonum Sacramentorum, præsertim SS. Eucharistiæ, per quam, vt docet S. Thomas: *perficitur spiritualis vita ad hoc, quòd homo in se ipso perfectus existat, per comunitionem ad Deum: Ego veni, vt vitam habeant, & abundantius habeant:* quod quibus modis præstet, demonstrauimus Opusculo toto, de efficacîâ Eucharistiæ, ad quod lectorem remitto. Hoc tamen loco dicam:

215.

1. p. q. 78.
a. 1. ad. 10.

Primò, plurimum conferre, ad fructum ex SS. Eucharistiæ susceptione, vberimum percipiendum, accedere ad illam cum bonâ præparatione: ob cuius defectum per illam non ita proficiunt vt possent. Hinc Christus Dominus de quodam dixit S. Brigittæ: *Quamuis me sumpsit continè, non tamen ex hoc multum meliorabatur, quia non se preparauit vt debuit.* Qualis autem præparatio esse debeat docet ibidem. Qui colligere vellet hospitem bonum & dominum, præpara-

l. 2. ren.
cap. 11.

rate

vare debet non tantum hospitium, sed & omnia vrensilia. Sic non fecit iste: quia etsi mandavit domum, non tamen scopavit eam reuerenter ac diligenter: nec pauimentum stravit, virtutum floribus. Alias preparationes, ipse Deus docuit duas magnas Sanctas. Inprimis S. Catharinam Senensem, cui hæc dixit: Si plurimi, inquit, portarent candelas ad accendendum: & vna ponderis esset vnius vicia, alia durum, siue sex, vel vnius libra, & quamuis omnibus accensis, in qualibet parua & magna, totum lumen accipias, videlicet, calorem, colorem, & ipsum lumen, iudicabis tamen, quod minus de lumine recipiat ille, qui candelam parvam accendit, quam ille qui maiorem. Ita contingit, in hoc venerabili Sacramento, de his, qui recipiunt illud, & eorum candelas afferunt: videlicet sanctum desiderium, cum quo recipiunt ipsum V. Sacramentum. Atque tantum accipiunt ex isto lumine, quantum de materia sincera dilectionis & amoris, & igniti desiderij portatis: quamuis totum in veritate recipiant. Tantum ergo percipit ex isto lumine, videlicet de gratia, quam in isto venerando Sacramento recipit, quantum vos, cum sancto desiderio dispositi ad recipiendum. B. M. Magdalena de Pazzis apud Puccinum in raptu, vidit, Ordines religiosos significatos, per multas semitas, ornatas arboribus & vitibus. Et in eis vidit aliquos Religiosos passim vites, & eos esse, qui magno cum seruore & gustu sumunt Eucharistiam, & magnum inde fructum percipiunt; Alios vidit euellere vites, & eorum loco plantare spinas, & hos esse, qui communicant casu, cum exiguo, imò nullo gustu, & nullum fructum capiunt, quia Deus transiit per illos, & non subsistit in eis: idem tales in Religione non produciunt aliud, quam spinas peccatorum. De B. Catharina Genuensi, in eius vita scribitur: Expertabat, inquit, vt sibi cum ingenti gustu & deuotione tres illas Missas, que in Natali Domini, ex more celebrantur Ecclesie, dicere liceret, adeoq; non erant in hoc mundo, quorum conditioni inuideret, nisi Sacerdotum: eod quod possent hoc Sacramentum corde excipere, ac manibus tractare, sicut vellent. Quod supra altare in manibus Sacerdotum conspiciens, inira se dicebat: Ah, cito, cito, transmittite in intimum cordis mei, quoniam cibus ipseus est. Vix poterat tolerare, vt extra cor vel breuissimo spatio consisteret; ferme tabescebat, donec recepisset, vnumquemque putabat, ralem in se gustum & leuamen percipere, cuiusmodi ipsa.

Deinde hanc Deus Pater tradidit doctrinam B. M. Magdalene de Pazzis. Primò, inquit, sicut natura tua in meâ mente non habet principium, ita ad me accedas sine principio; scilicet non attribuendo operibus, que facis, preparando te ad communionem, aliquod principium ex te, quia ex te nihil boni facis, nec facere potes, nec quicquam boni habes & conuenientis ad me recipiendum. Et ita te humiliabis & aspirabis ad maiorem perfectionem, & petes, vt ego faciam dignam in te preparationem ad communionem. Secundo sicut natura tua in me est æterna, ita venire debes cum æternitate ad me: & quia in æternitate, nec est tempus presens, & futurum, nec corruptio vlla, de-

bes accedere nil presens vel futurum respiciendo, sed me solum, ne quidem vllam dulcedinem spectando, nisi in quantum venit ad me, & mee voluntati est conformis, & fugiendo omnem corruptionem peccati mortalis, & affectuum ad creaturas corruptibiles, quas ei dedi ad instructionem, vsu, & recreationem; in quibus sistere non debetis, nec finem in iis ponere. Tertio, accedite ad hoc Sacramentum cum puritate, quantum est possibile vestra fragilitati. Puritas enim, est imago esse mei: quam puritatem acquiretis, offerendo sanguinem meum. Ad eod autem esse debet pura anima, accedens ad hoc Sacramentum, cum intellectu puro, memoria pura, voluntate pura, intentione pura, affectu puro, vt etiam aspiratis ad puritatem Angelorum & creaturarum omnium, accedendo tantum, ob honorandum me, & ob gloriam meam; & ob nullum alium respectum, ne quidem ob sentiendam dulcedinem.

Secundò necessarium est, ad magnum pro spirituali profectu fructum ex SS. Eucharistia reportandum, diu post communionem, & cum magno affectu, cum Christo Domino morari. Recipere solum meum valet in cor, & loqui cum eo (dixit Deus Pater S. Brigittæ) si deuotio fuerit seruens & stabilis. Quà de re sic scribit S. Teresa in vita sua, monens tam diu post communionem orari, quam diu calor naturalis, species Eucharistie non consumpsit, & vt tunc cum solo Domino tractemus, non occupando nos circa alia: idque sic persuadere conatur: Si, inquit, dum es in mundo, solo contactu eius vestes sanabant infirmos, vsque adeo, vt scriptum reliquerit S. Mattheus: Rogabant eum in terrâ Genesareth, vt vel sabbaticam vestimentis eius tangerent, & quicumque tetigerunt, facti sunt salui: non esse dubitandum, eundem Dominum, facturum miracula, dum intra nos est, si fidem viuam habebimus, & daturum, quod petemus, dum erit domi nostra. Non enim solet hæc Dei Maiestas male soluere pro hospitio: si bene recipiatur: nec ita venit absconditè, quàm se aliquantum detegat ei, qui se illum excipere: quia multos habet modos se ostendendi anime. Sed si subito post communionem, illum relinquimus; non habemus causam cur queramur, si paruum videamus anime nostræ in virtutibus progressum. Hæc illa in vita sua scripta reliquit. Deinde in alio libro, cui titulum indidit, Iter perfectionis, cum fusè commendasset, longiusculam, cum Christo in Eucharistia suscepto, commorationem, & improbasset eorum morem, qui Christi corpus intra se habentes, nondum per naturalem calorem consumptis speciebus, Christi imaginem aspiciunt (notate reflexionem & metaphysicam Sanctæ) Christo ipso intra se quasi relicto, tandem caput illud concludit, dicens eos qui citò se ad negotia protipiunt, ita facere, ac si Christo domum nostram ingresso, domo ipsi exirent, & vigerent: ne Christus domum eorum occupet & incolat. Sic & altera Societatis nostræ filia, ex illo sancto monasterio Florentino, Angelorum nuncupato, in quo P. Laynez, tempore S. Ignatij, quoti-

distal. c. 110.

4. part. vit. c. 13.

cap. 3.

217. 6 part. vit. cap. 3.

218.

219.

l. 2. red. cap. 3. c. 40.

c. 14. vlt.

cap. 3. 42

a.p.c. 65.

dianam communionem Monialibus introduxit, ad hæc tempora continuatam, B.M. Magdalena de Pazzis (sicut scribit Puccinus in eius vita) dicebat suis Nouitiabus, quarum erat Magistra: Si desideratis, breui peruenire ad magnam perfectionem, accipite pro Magistro vestro Crucifixum, attentas præbeate aures eius verbis, quia perpetuo vos alloquitur in corde, maxime in illâ horâ, quando recepistis SS. Sacramentum. Idque à teneris annis dixit sibi valdè fuisse vtile. Vnde cum aliqua non communicaret, dum posset, ægrè ferebat, dicens, non esse efficacius medium, ad acquirendam perfectionem veram, hoc SS. Sacramento. Et si hoc bono vii sciretis, in paucis diebus replemini caelesti amore. Memineritis, Deum esse immensam charitatem, & ex amore se velle communicare animabus, beneficio huius amorosi cibi. Ideo magis opportunum tempus ad crescendo in perfectione vite spiritualis, dicebat esse illud post communionem. Quam ob causam volebat suas Nouitias, adeo citò post communionem, conferre se ad exercitia communia. Et post communionem, suadebat offerre Domino Deo, omnia opera & exercitia spiritualia illius diei, in preparationem cibi sacrati, die sequenti recipiendi.

c. 652.
Pag. 74.

Credamus ergo his sanctis Virginibus, & exequamur earum monita; quibus addo domesticum, diuinitus communicatum nostro P. Balchafari Aluarez, teste P. Ludouico de Ponte in eius vita. Magni, inquit, semper faciat, qui communicat, tempus, quo diuina Maiestas cum ipso manserit: in quo potius attendat, vt diuinam presentiam veneretur; supplexq; oret, impertiri sibi diuinam eius benedictionem; sibiq; persuadeat, se dignum non esse, cui Deus faciem suam ostendat; quam vt prolixas rationationes ac meditationes instituat; & attendat, ne vel momentum amittat, tam felicitis temporis, quo frui ac negotiari possit, cum diuinâ eius Maiestate, iuxta verbum illud Ecclesiastici: Non defrauderis à die bono, & particula boni doni, te non prætereas. Hoc dico propterea, quia multis communicantibus, prurium pedes, vt inde discedant, sub prætextu lectionis colloctionis, aut etiam deambulationis, quæ est phrenesis intolerabilis. Nam prolixiores orationes, præq; lectiones, quid aliud sunt, quam quidam clamores, quibus Dominum vocamus, vt ad nostram domum venire dignetur? quæ igitur stulticia est, vt post tot horas, imò etiam annos, quibus egimus pro tanto hoc favore; quando nobis illum exhibet, non possimus nos continere, quin statim, ex eadem nostrâ domo exeamus? quid nos possunt libri docere, quod non diuina Maiestas, melius præsens doceat? quem saporem & delectationem nobis creature adferre possunt, quam ipse non possit, plenius nobis conferre nosq; saturare? & quam sanctitatem ex earum conuersatione haurire possimus, quâ maiorem, non afferat nobis familiaritas cum ipso: quid boni lectio habet, nisi quod affectum nostrum erga ipsum Dominum excites? & quid spiritualia exercitia, nisi quod nos ad ipsum inclinent? Ad hoc autem, perpendi possunt sequentes veritates, in quibus anima cum Deo loquitur. Infirmus Domine, qui tecum non exhilaratur, Valdè prope est,

Eccl. 14.

vt cadat anima, quæ tecum non exultat? Vnde poterit exultare: qui tecum Domine non est contentus; quomodo non crepat? Qui in domo suâ non ostendit tibi promptam voluntatem; quomodo iterum tuum ad eandem aduentum expectabit? Qui dum te hospitem habet, properat, vt exeat ex domo; facildè ostendit, se cor habere a sibi obstrictum, cui tecum manere radium est: cum tu, ipsius honoris ergò, ad ipsum accesseris, Deus eius, & totum bonum eius: cum quo is omnia negotia sua feliciter expediat, non habet amplius quod agat, aut quarat: cumq; solius huius rei causâ natus sit in mundo, facildè ostendit se phrenesi laborare, si tecum non maneat libenter.

Hæc & similes sententias vir hic sanctus proponebat, cum ingenti sensu, ob tepiditatem eorum, qui Sacram faciant aut communicant, nec tempus sibi sumunt, in quo fruantur Domino, quem in domum receperunt. Hæc P. Ludouicus de Ponte annotauit, de suo sancto Instructore, quem in tertio probationis anno habuit, sanctus & ipse, dignusque tali Magistro discipulus.

Secundum medium est, studium accuratissimum puritatis conscientie, saltem quoad primos gradus puritatis, sitos in extirpatione peccatorum, declaratos à me in Opusculo primo, quod est de gradibus puritatis, Et hoc medium in executione, maxime omnium esse debet cordi, cupientibus proficere, propter causas, tum in huius Opusculi, tum in Opusculi primi initio commemoratas. Verissimum enim est, quod scriptum reliquit S. Theodorus Studita, Ambitiosus est vel maxime, Christus, animi à vitis purgati: nullaq; re tanopere deletatur, ac mente à vitis purâ. Et ideo, vt ait S. Chryostomus: Quando quis mundâ fuerit conscientia, & ab omni maculâ liberâ poterit Dominum vniuersi habere inhabitantem. Omnia autem venient, cum habitante, in mundâ animâ, Deo.

Tertium medium, & quidem summè efficax, est, assidua frequentatio actuum humilitatis & renuntiationis, quos tum in Opusculo de naturâ, & gradibus humilitatis, tum in Opusculo de renuntiationibus, recensui. Quidam Frater in vitis Patrum, interrogauit senem, quid est profectus hominis? & respondit ei senex: Profectus hominis est humilitas. Quantum enim quis ad humilitatem inclinatus fuerit, tantum eleuabitur ad profectum. Quod etiam supra dictum à S. Basilio re-
tuli. Inter actus autem humilitatis ad profectum in virtutibus conducentes, plurimum valet abnegatio propriæ voluntatis, quæ magnam vim habet ad progressum. Hinc Cassianus describens vias, per quas Paphnutius, ad altos ascendit gradus virtutum: Humilitatis, inquit, & obedientie disciplina; omnes suas mortificans voluntates, per hanc exinxiit vniuersa vitia, cumq; virtutes consummauit. Sic & S. P. N. Ignatius scriptum reliquit, rem esse summi momenti, & magno-
perè iuuare ad vita spiritualis profectum, omnino, & non ex parte abhorreere ab omnibus, quæ mundâ a-

mas & amplectitur. & admittere, ac concupiscere totis viribus. quicquid Christus Dominus noster, amant & amplexus est. nimirum, contumelias, falsa testimonia. iniurias pati, ac stulti haberi & existimari. Taliū ergo efficac desiderium, tuat profectum.

322. Quartum medium, est actus aliquis heroicus, præsertim victoria sui, in vincenda exteriori aliquâ insigni resistentiâ ac repugnantia naturæ. Quod aliquibus profuisse, ad maximos; breui tempore, faciendos progressus, in eximia perfectione virtutum, demonstrari in Opusculo, de confusione nostri ob amorem Dei querendâ. Atque hoc ipsum suadet S. Macarius: Primum, inquit, decet quempiam accedentem ad Dominum, sic ad id quod bonum est cogere seipsum, etiamsi repugnet animus; sed ipsum compellere ad dilectionem, si dilectionem non habeat: compellere seipsum ad mansuetudinem; si mansuetudinem non habeat: compellere seipsum ad contemptum perferendum, & in eo cum animi magnitudine perdurandum, ita ut despectus & inhonoratus, non dedignetur, &c. Sic itaque Deus; conspecto eo, qui tantopere decernat, & qui repugnante animo seipsum vi adigit, &c. replet eum fructu Spiritus. Huc spectat secretum illud, quod commendat suis monialibus B. M. Magdalenâ de Pazzis, soli Deo notum, hoc est, aliquid hominibus occultum, continens valde heroicum, & insignem aliquem virtutis à Deo acceptæ actum, aut rem, coniunctam cum aliquâ magnâ mortificatione, vel passionum, vel sensuum, cunctis ignotâ. Tale est multiplex illud silentium, in accusationibus falsis; iniuriis, ac molestiis, à seruis Dei seruandum; quos explicauit in Opusculo de modis ferendæ Christi crucis. Huc spectant, parua ad speciem res, sed tamen ex ingenti affectu, propter Deum factæ, ob quas legitimis in historiis Ecclesiasticis, aliquos matrimonio iunctos, magnis sanctis dignitatis esse æquatos, vel antepositos. Deus enim, inquit S. Cyprianus, non de patrimonio, sed de animo opus examinat. Et affectus, ut ait S. Ambrosius, precium rebus imponit: & animi promptitudo, in rebus quantumuis minimis, uti scribit S. Basilius, accepta est Deo.

e. 1. 3. 4. hom. 19.

e. 16. Vit. Virgil.

cap. 6. Vitæ PP. lib. 2. c. 18. c. 63. & l. 3. n. 97. apud Rosney. l. de op. & elemos. l. 1. off. c. 30. In mor. reg. 37. cap. 1.

223. Quintum medium, est cura assidua & diuturna minimorum. Hæc quantam vim habeat, ad spirituales velocem progressum, ostendi in proœmio Opusculi de curâ minimorum: & copiosissimè, hoc ipsum ante me demonstrauit, noster P. Iulius Nigronius, Tractatu Ascetico decimo.

224. Sextum medium, est, ordinariorum operum, diligens & feruens executio, purâ intentione, & modis illis factorum, quos explicauit in Opusculo de Negotiatione cælesti.

225. Septimum medium, est, frequens & ardens gratiarum actio, pro donis à Deo perceptis à nobis & ab aliis, quam plurimum prodesse, ad Dei impetranda dona; ostendi in Opusculo de

praxi diuinæ præsentia. Vnde meritò S. Augustinus; inter alias utilitates gratiarum actionis recenset, Quid melius; & animo geramus; & ore promamus; & calamo exprimamus, quàm Deo gratias. Hoc nec dici breuius, nec audiri latius, nec intelligi grandius, nec agi fructuosius potest. Deo gratias, qui te iam fidei pedore distans. Quocirca ut monet Thomas de Kempis: Esto gratus pro minimo, & eris dignus maiora accipere. Sit tibi etiam minimum, pro maximo. & magis contemptibile pro speciali dono.

cap. 16. epist. 77.

l. 2. de Iat. Ch. e. 10.

226.

l. 2. 2. mor. cap. 4.

l. de casto conu. c. 3.

ho. 4. in Gen.

Acta.

cap. 110. Dial.

l. 1. per. sect. c. 19.

l. 2. hist. Soc. 9.

4. p. c. 104.

5. 5.

Ottauum medium profectus, est, feruens & continuum desiderium proficiendi. Mens enim, ut inquit S. Gregorius, dum igne amoris excoquitur, semper in se feruat claritatem pulchritudinis quotidianâ inuolutione seruatoris: nescit enim veterascere, qui semper per desiderium studet inchoare. Nec tantum hanc ob causam desiderium profectus auget profectum, sed etiam, quia, ut ait B. Laurentius Iustinianus: Desiderium vires auget, cor attollit, debilitat aduersarium, laborem temperat, exhilarat mentem, disponit ad gratiam, & Deo reddit amabilem: vis animi, amor est. Bene dixit per desiderium, animam disponi ad gratiam: quia, ut docet S. Chrysostomus: Is Domini nostri mos est, vt quoties videt animam aliquam multo desiderio, promptitudineq; inuolantâ spiritualibus insistentem; liberaliter illam gratiâ, & opulentis donis suis locupletet. Et hoc ita hanc ait alio in loco fuisse causam, quod non protinus aduenerit in Apostolos, Spiritus sanctus; sed octo vel nouem diebus post Christi ascensionem. Oportebat enim illos desiderio promissi teneri, atque ita donum accipere. Quod vsque adeo verum est, vt quamuis in SS. Eucharistiæ Sacramento, Deus ipse in suâ accipiatur substantiâ, & per hoc Sacramentum ex opere operato quoque dona gratiæ communicantibus dignè infundantur, tamen vt docuit S. Catharinam Senensem Deus Pater: Sicut plus accipit luminis qui cum maiore candela accedit ad eam accendendam, ita tantum ex Eucharistiâ fructum accipiunt, qui ad illam accedunt, quantum desiderij igniti adserunt, eam suscepturi. Quocirca meritò S. Teresia suis scriptum reliquit: De maioribus quas potest Deus conferre gratiâ, vna est, quod illam in hac sui (perfectionis scilicet desiderio ardenti) agere sinat, imò quod semper maiorem ad iterum bibendum de hac aquâ, sitim sentiat. Idem & noster Pater Petrus Faber inter monita Sodalitati Parmensi à se relicta, hoc quoque reliquit, vt scribit Orlandinus: Vbi Sacerdos Christi corpus ritè consecerit, aut excitatum ab arâ sublimè, populo præmonstrarit, tum vos (quod in summis numerandum est donis) petitis à Deo famem sitimq; iustitiæ. Mirum ergo non est, S. P. N. Ignatium ostendisse, etiam ad alia valde conferre vim sanctorum desideriorum. Idem enim Collegiorum nostrorum Rectoribus præscripsit, vt oratione & sanctis desideriis, totum Collegium velut humeris suis sustentent. Procurandum est ergo ardens perfectionis, per profectum spirituales, desiderium. Hoc autem diuinæ gratiæ benefici-

cio,

cio, acquiri solet, per lectionem librorum spiritualium, per pia colloquia maxime autem per accuratas meditationes rerum diuinarum, praefertim vitae & passionis Christi, & praefertim frequentes petitiones diuini auxilij. Nam, ut ait S. Augustinus episcopus, 121. cap. 8. ad Probam: *Vult Dominus exerceri in orationibus desiderium vestrum, quo possumus capere, quod parat dare. Plura de efficaciam desiderij proficiendi, inuenies in meo Opusculo de proprietatibus fidelium Dei seruorum, numer. 14. Porro desiderium proficiendi, efficacius est ad proficiendum in virtute, si sit coniunctum cum tali oratione, qualem Deus praescripsit S. Catharinae Senensis: *Non ueris, inquit, filia carissima, quod in oratione humiliter continas, & fidei cum uera perseverantia, lucratur anima perfectionem, & omnem virtutem. E contrario, qui non curat profectum, desicit: ut docet S. Dorotheus, & Cassianus, & alij vitae spiritualis Magistri.**

227. *Nonum medium, est, continuum exercitium diuinae praesentiae, illis modis adhibitum, quos tradidi in Opusculo de praxi diuinae praesentiae: ubi citauit, praeter alios, B. Laurentium Iustinianum, dicentem: Nihil reor sic efficere ad internam adipsendam munditiam, & ad virtutis arcem conscendam, &c. quem admodum cogitare, se ad stare ante oculos iudicis, cuncta cernentis. Verissimum est enim Spiritus sancti effatum: In conspectu eius sanctificabunt animas suas.*

228. *Decimum medium est exacta temporis custodia, quam in Opusculo de negotiatione caelesti explicauit, quae quidem assidua custodia temporis, non tantum ad profectum in virtutibus conducit, dum tempus bene traducitur, sed etiam dum singulae actiones bene, non temere fiunt, sed certa quadam dispositione ac ordine. Quem tanti fecit magnus Dei seruus B. Laurentius Iustinianus, ut de uiris spiritualibus loquens scriptum reliquerit: Quoniam cuncta statim perficiuntur temporibus, ideo perficiuntur: vitam suam, sine radio deducunt, atque cum semper anhelu stant operandi desiderio, ad anteriora procedere satagunt.*

229. *Undecimum medium ad profectum, tradit S. Basiliscus: Debet unusquisque eorum, inquit, qui inferiores sunt, siquidem memorabilem ullam progressionem facere student, & ad perfectionem uia, qua praecipit Dominus nostri Iesu Christi est consentanea, peruenire, tum nullum animi sui motum, apud seipsum celatum retinere, tum in sermone, nihil non diligentem ante cura consideratum proferre, sed mentis suae arcana aperire fratribus suis, quibus datum illud negotium sit, ut adhibitis, facilitate & misericordia, egrotos sanent aut curent. Illa est Dei uoluntas, ut homines per homines adiuuentur. Et sicut fidem Deus uoluit ex auditu, ita & incrementum fidei & aliarum uirtutum, pendere uoluit ex doctrina aliorum. Quod praecclare olim ostendit Deus, sancto cuidam seni, ut scribitur in Prato Spiritu-*

tuali. Cum enim in Missa sacrificio deceptus ab haereticis, uelut simplex & rudis diuinarum dogmatum, diceret qua non decebant, secundum reuerentiam fidem, ignorans quod falleretur. Diaconus praesens, dixit ei: *Verba quae in offerendo dixisti, recte fidei non sunt, sed haereticorum. Senex autem confidens, quia uidebat angelos, dum offerbat, non intendit his, quae dicebantur a Diacono. sed contempsit: Diaconus autem persistebat dicens: Falleris Abba: non enim admittit fides Catholica ista, quae dicitur, neque mater Ecclesiae. Cum autem uideret Diaconi constantiam in se arguendo, ait Angelus: Diaconus mihi haec & ista dicit, quomodo se habet ueritas: Dicunt ei Angeli: Ansculta ei, nam uera loquitur. Dixit autem eis Senex: Quare uos non dixistis mihi: Dixerunt autem Angeli: Dominus ita disposuit, ut homines ab hominibus dirigantur. Nec tantum dirigantur, sed etiam ualde, aliorum instructione proficiant. Hinc S. Ioannes Climacus, aliorum directione utentem, ad perfectionem fere ante peruenire, ait, quam uire ceperit. Quod etiam confirmat S. Vincentius. Munita enim & consilia & exhortationes quotidianae, & ipsa exempla maiorum, excitant ad consummationem uirtutis, & Deus humilitate hominis, se alterius directioni, quandoque iunioris ac minus experti & docti ac probi submittentis, mouetur ad copiosius communicanda ei sua dona: quia dixit, se dare humilibus gratiam, & exaltare humiles. Agnouit hoc & Seneca in uirtutibus moralibus & ciuilibus, uim magnam habere, quod pulcherrime, more suo explicat. Omnium honestarum rerum semina gerunt animi, quae admonitione excitantur: non aliter, quam scintilla statu leui adueta, ignem suum explicat: erigitur uirtus, cum tacta est & impulsu. Praeterea, quaedam sunt quidem in animo, sed parum prompta, quae incipiunt in expedito esse, cum dicta sunt, &c. Sed putemus non proficere, leges non ideo sequitur, ut ne monitiones quidem proficiant. Aut sic & consolationes nega proficere, dissuasionesq; & adhortationes, obiurgationes & laudationes. Omnia ista monitionum genera sunt: per ipsa ad profectum animi statum peruenitur.*

Duodecimum medium ordinarium & facilius alius est, praesertim pro tyronibus, assidua & feruens imploratio diuini auxilij, pro acquirendo magno in uirtutibus profectu. Nam ut ait S. Macarius: Si Christus Dominus, dum inter homines ueraretur, bonitate sua, fecit caecos uidere, curauit paraliticos, morbos omnes sanauit, mortuos in corruptionem uersos, & plene deletos suscitauit, surdos fecit audire, legionem demonum ab homine expulit, & eum, qui tanta infania laborabat, mentis compotem fecit, quanto magis animam ad ipsum conuersam, atque ab eo misericordiam implorantem, eiusq; indigentem auxilio, diriget, & ad letam affectionum uacuitatem, statumq; omnis uirtutis, & mentis renouationem reducet, sanitate reddita, mentisq; aspectu, ac cogitationum tranquillitate, traducens eam a caecitate, surditate, ac morte infidelitatis, ignorantiae, atque temeritatis ad statum uirtutis tranquillum, & puritatem cordis: *Si*

Si corporibus, qua dissoluuntur, & emoriuntur, tantam exhibuit misericordiam, & vnicuique quod postulabat, beneuolē & clementer indulfit: quanto magis anime immortalī, indissolubili & incorruptibili, laboranti morbo ignorantia, vitorum, infidelitatis, temeritatis, & reliquis peccati affectionibus, accedenti ad Dominum, & eius auxilium imploranti, qua misericordiam eius assente intuetur, & gratiam sancti Spiritus, ab eo accipere desiderat, in redemptionem & salutem suam, celerius & promptius concedet, liberationem ab omni vitio, vitiisque, affectionibus, velut medicam expurgationem. Neque tantum diuinę inuocacionis & oracionis praesidio, vitia extirpantur, & passio- num perturbaciones sedantur, (qui sunt primi profectus nostri gradus) sed virtutum ipsarum plenitudo, diuinitus acquiritur. Nam vt idem alio in loco S. Macarius scribit: Si quis in seculo valde locuples, secretum thesaurum possideat, ex eo, ac diuitiis, quas habet, quaecumque libuerit nanciscitur, & quascumq; voluerit in mundo possessiones, thesauro fretus, facile comparat; sic qui postulant a Deo, inueniunt ac obtinent thesaurum spiritus caelestem, nempe ipsum Dominum, in cordibus suis splendentem; omnem iustitiam virtutum, ac possessionem vniuersam probitatis preceptorum Domini, ex eo thesauro, qui in ipsis est, Christo, percipiunt, ac per eum, ampliores opes caelestes coaccernant. Nam beneficio thesauri caelestis, omnem iustitiam virtutum, opere complent, freti copia diuinarum spiritualium, que sunt apud eos: implentq; per facile iustitiam omnem ac precepta Domini, per inuisibiles diuitias gratia, qua est in ipsis. Quicumque ergo, inquit idem S. Macarius alibi, desiderat fieri particeps gloria diuinę, & in principe animi sui facultate, tanquam in speculo, Christi formam (qua in eminentia virtutum sita est) intueri, debet insatiabili amore, atque inexplebili desiderio, ex toto corde & virtute, nocte ac die, implorare potentissimum Dei praesidium. Quod vt persuadeat magis S. Macarius in alia homilia sic suos excitat. Hoc scitote dilecti, virtutes omnes inter se colligatas esse: tanquam enim catena quedam spiritualis, vna dependet ab altera: precatio a dilectione, dilectio a gaudio, &c. Caput autem totius boni instituti ac vertex honestarum actionum, est perseuerare in oratione: cuius beneficio, reliquas etiam virtutes postulantes a Deo, quotidie obtinere possumus. Nam inde nascitur his qui digni habentur, communicatio diuinę sanctimonie, spiritualisq; energia & connexio affectionis animi per dilectionem arcanam cum Domino. Qui enim se compellit quotidie ad perseuerandum in oratione, a spirituali dilectione accenditur in amorem diuinum & desiderium ardens erga Deum, & gratiam perfectionis spiritus sanctificantis suscipit. Quod nostra oratio impetrabit a Deo facilis, si coniuncta fuerit cum inuocacione Beatissimę Virginis MARIE atque aliorum Sanctorum. Multum enim valet oratio iusti asidua, vt ait S. Iacobus Apostolus: praesertim eleuata spe firmā, quam Christi promissio excitat, pro nostro solatio, in Euangelio relicta: Omnia quaecumque orantes petitis, credite quia accipietis,

& euenient vobis. Quidni omnia posibilia sunt, inquit S. Bernardus, inmerenti super eum, qui omnia potest: Omnia possum in eo, qui me confortat. Nihil omnipotentiam Verbi clariorem reddit, quam quod omnipotentes faciat omnes, qui in se sperant. Denique omnia posibilia sunt credenti. An non omnipotens, cui omnia posibilia sunt. Ideo Deus Pater dixit S. Catharinę Senenli: Noueris filia carissima, quod in oratione continuā, humili & fideli cum verā perseuerantiā, lucratur anima perfectionem & omnem virtutem. In quā, neminem posse proficere sine oratione, dicebat S. Thomas Aquinas, sicut nec militiam quemquam posse vacare sine gladio, vt in eius vitā scribit Ferdinandus de Castillo. Quod si accesserint Sanctorum efficaces ad Deum preces, ed facilius id assequemur, praesertim interuentu Dei Genitricis Marię: cui, audiente S. Brigittā, Deus aliquando dixit: Quia tu mihi nil negasti in terrā, ideo ego tibi nil negabo in celo: voluntas tua complebitur. Et aliā vice: Nulla erit petitio tua ad me, qua non exaudiat: & per te, omnes qui petunt misericordiam, cum voluntate emendandi, gratiam habebunt. Quia sicut calor procedit a sole, sic per te, omnis misericordia dabitur. Tu enim es quasi fons largissimus, de quo misericordia miseris fluit. Omnia quicumque inuocauerit nomen tuum, & spem habet in te, cum proposito emendandi commissa, ista tria, quibus indiget mundus, dabuntur ei: contritio pro peccatis, satisfactio, fortitudo ad faciendum bona: insuper & regnum caeleste. Quod vsque adeo verum est, vt ipsam salutem nostram ab oratione nostrā pendere scripserit S. Augustinus: Nullum, inquit credimus, nisi Deo inuitante ad salutem venire: nullum inuitatum, salutem suam, nisi auxiliante Deo operari: nullum nisi orantem, auxilium promereri. Vnde & Concilium Tridentinum ostendens oracionis efficaciam ad impetranda ea quę nobis defunt ex doctrinā S. Augustini & aliorum Patrum docet: Deus impossibilia non inebet, sed iubendo monet, & facere quod possumus, & petere quod non possumus, & adiuuat vt possumus.

Ad hoc caput spectat, vsus meditationum, circa mysteria vitę Christi Domini, ad mores nostros, & omnem viuendi rationem, partim emendandam; partim perficiendam emendatam, institutus, iuxta praescriptum Sancti Ignacij, in libro eius Exercitiorum relictum. Oratio enim, vt ait S. Bernardus in scālā claustrali, est deuota cordis intentio ad Deum, pro amouendis malis & bonis adipiscendis. Sanē qui ordinarias & quotidianas meditationes, accuratē perficiunt: id quo semper, magnas breui tempore faciunt in stadiis virtutum progressionem, ad quas, in religiosis Ordinibus, praesertim meditationes dirigende sunt. Nam, vt ait Abbas Isaac apud Cassianum: Oracionis principalis finis, vniuersarum virtutum molitio ne perficitur. Ad quod maximē conducit, illa oracionis species, quę consideratio, seu meditatio appellatur. Meditatio enim, per considerationes practicas, diuinę gratię beneficio, tamquam

hom. 18. in.

hom. 25.

hom. 40. in.

Iacob. 5.

ad Marc. 11. 24.

ser. 8. in Cant. Philip. 4. Marc. 9.

Dial. c. 6.

1. par. Chron. 5. Dom.

1. 1. reuel. cap. 24.

1. 1. c. 50.

1. de Eccl. dogm.

1. 1. c. 6. c. 11.

231.

Coll. 9. cap. 1.

quam instrumentum eius, non remotum, sed vt S. P. N. Ignatius appellat, Deo coniunctum, vt scribit S. Bernardus, *mentem, de qua oritur, purificat: deinde regit affectus, dirigit actus, corrigit excessus, componit mores, vitam honestat & ordinat, agenda præordinat, acta recogitat, vt nihil in mente resideat incorrectum, aut correctione egeus.* Et, vt scribit B. Laurentius Iustinianus, *Ab exterioribus cor amouet, & ad se redire compellit: ex ipsius assiduitate, stabiliscitur mens, cogitationes purgantur, castificantur sensus, illustratur ratio, loquela restringitur.* Quæ omnia sunt maxima profectus in virtutibus adiumenta, imò, ipsæ partes, & veluti membra profectus. Porro inter meditationes practicas, potissimum ad insignem & velocem profectum conducunt Exercitia spiritualia, per plures dies accuratè peracta. Expertus est hoc, inter alios viros eximios, S. Carolus Borromæus, qui & initia, & incrementa, admirandæ, & numeris omnibus absolutæ sanctitatis, hausit ex spiritualibus S. Ignatii Exercitiis, ideoque ea bis, quotannis iterabat, & instar Nouitij, in iis, ab alioquo è Societate, non tantum quoad interiores motus animi, & exteriores actiones dirigi; sed etiam, ipsa meditationum puncta, ante quamlibet meditationis horam, sibi aliisque famulis suis in iis occupatis, tradi volebat. Quorum omnium iaculentissimus testis est, tum Carolus Episcopus Nauariensis, tum diligentior eius vitæ scriptor, Ioannes Petrus Glusianus, Patrius & Canonicus Mediolanensis, S. Caroli familiaris ac domesticus: in omnium copiosissimâ S. Caroli vitâ summâ fide ac diligentia, post canonizationem S. Caroli Italicè non semel edita: quam, vti nam ab aliquo Latinè redditam videremus. Vt meritò, primùm P. Claudius Aquauia, noster Generalis Præpositus, deinde sexta & septima Congregatio generalis, horum Exercitiorum stabilem quotannis, per octo vel decem dies vsum, grauibus Decretis, perpetuò ab omnibus nostris, nullo excepto, adhibendum statuerint: tanquam efficacissimum medium, ad incrementum virtutum. Ad quod, quibus modis tantoperè conducant, fusè explicabit in meis super Exercitia notis.

1. c. 8. 9.

20.

232. Decimumtertium medium, ad profectum in virtutibus, est, ordo rectus in eis acquirendis: qui tria requirit. Primò, vt cum magnâ applicatione animi, sine effusione ad alia, quærat profectus. Quia, vt docet S. Macarius: *Fieri non potest, vt quisquam possessionem animæ suæ comparet, aut charitatis Spiritus celestis, nisi ab alienatus ab omnibus, quæ pertinent ad hoc seculum, seipsum applicet ad inuestigandum charitatem Christi, mensq; segregetur ab omnibus crassis sollicitudinibus, & distractionibus terrenis, vt circa scopum vnum penitus incumbere possit. hæc dirigens ex omnium preceptorum ratione: vt tota cura, occupatio & studium, versetur in scrutandâ substantiâ intellectuâ, quomodo illam or-*

hom. 9.

nari oporteat virtutum præceptis, & ornamento celestis spiritus, & communicatione puritatis, & sanctissimo Christi.

Secundò requiritur, ad ordinem rectum in profectu tenendum, vt progressio fiat, non à summis virtutum apicibus, sed ab infimis gradibus. Prius, vt monet S. Bernardus, *ad oscula pedum, tum ad manus, denique ad faciem eius accedamus.* Vnâqueque virtus, inquit S. Gregorius, *quasi quibusdam gradibus agitur, & sic per incrementa mentorum ad summa perducitur.* Aliud namque sunt virtutum exordia, aliud profectus, aliud perfectio. Sed, vt ait S. Hieronymus, *ad summa non scandimus, nisi per ima gradiamur.* Et sicut paulatim homo à minimis virtutibus in maxima proruit, vt docet S. Ilidorus, *ita à modicis virtutibus, ad ea quæ sunt excelsa, contendit.* Sanè non proficeret in his puer, qui antequam sciret legere, & Grammaticam, vellet à Rhetoricâ, studia litterarum aggredi: idem in virtutum progressu ait contingere, Abbas Germanus apud Cassianum.

Tertio non purandum est, simul & semel, omnem virtutum perfectionem; nos posse assequi (excipio extraordinaria Dei priuilegia, qui vno momento, quosdam facit eximie perfectos) sed successiue, eo nitendum est. Nemo, inquit S. Bernardus, *repente fit summus; ascendendo, non volando apprehenditur summus scilicet. Nam Audi, vt ait S. Macarius, quemadmodum in vitro, imperfectus infans, nonquàm primùm concreuit in hominem (sicut creuit Christi corpusculum) sed paulatim formatur & gignitur: neque mox perfectus homo euadit, sed longo amorum successu augetur, & vir efficitur: estq; veluti semina tritici aut hordei, quæ terra mandata, non statim radicem producunt: sed vbi transeunt hiemes, & venit, tum opportuno tempore, spica nascuntur: videm, qui pirum plantat, non mox fructum percipit; eodem etiam modo, in rebus spiritualibus, vbi tanta sapientia & subtilitas est, paulatim augetur homo, euaditq; in virum perfectum. Et felix ille est, qui cum ætate crescit in bonitate, quod electorum proprium est, teste S. Gregorio Papa: *Electus, inquit, cum foris ætas corporis, intus, si dici liceat, crescit ætas virtutis.* Totum hoc sic explicat S. Dorotheus. *Si virtutem sibi quis parare velit, non ad diuersa animum distrahere debet, neque sublimia quadam, ac curiosa inutiliaq; rimari. Quemadmodum enim, qui fabrilem artem aliquando addiscere conatur, nequaquam animum suum, alicui arti, diuersè applicat, ita profectus, & qui spirituales operationem, & artem addiscere & exercere desiderat, faciendum sibi proponere debet, vt nulli scilicet alij rei, animum apponat, sed die ac nocte, studio sue professionis inuigilet, omnesq; cogitationes suas eò figat, donec ad eius possessionem, Deo adiuuante, tandem perueniat. Et hæc est causa, ob quam S. P. N. Ignatius, pro tyrocinijs nostri biennio, & postea, in tertio probationis anno, nostros noluit tractare studia litterarum, etiam Theologica, vt toti intenderent, exercitationibus virtu-**

Virtutum, & per eas, quasi per certos gradus & scalas, ad summa virtutum fastigia, peruenient.

235. Decimum quartum medium ad profectum, peti potest ex doctrinâ nostri P. Iacobi Laynez secundi Præpositi generalis, & vnus è ceterioribus S. Ignatij sociis, (cui dicebat tantum debere Societatem in Europâ, quantum Francisco Xauerio debebat in Indiis) Is profectum multum aiebat eum, qui apud animum suum statueret, vel le quouis loco, quouis tempore, quicquid ageret, diceret, cogitaret, demum cunctis in rebus, maxime Deo placere: & huc studia sua conferret. Clara sunt verba, explicatione non indigent, sed executione. Porro S. P. N. Ignatius dum modum præscribit, quo nostri homines conseruandi sunt & iuuandi, vt proficiant in viâ Dei: & spiritibus & virtutibus, præter amorem & desiderium crucis, & fugam rerum à mundo amatum, de quâ supra dictum est, hæc quoque media proponit: & quidem hoc primo loco:

Quod inquit, ad animam attinet, cum tanti referat eos ab omnibus imperfectionibus, & quibus impedimentis, maioris spiritualis profectus remouere, multum ad id conseruat, omnem communicationem per verba & scripta, vt abiciant cum iis, qui in proposito sibi instituto, interprescendi causa esse possent: & vt in viâ spirituali incedendo, cum iis dumtaxat personis, & iis de rebus agant, quæ iuuent in diuino obsequio ad id consequendum, quod in ingressu Societatis, sibi vt scopum præfigebant: Nimirum, acquirendam perfectionis propriæ & alienæ studium.

Primum ergo medium ad profectum maiorem in virtutibus, post præmissam per Sacramenta titè suscepta mundationem animæ, suis filiis S. Pater proposuit, delectum conuersationis, vt ab eorum conuersatione se separent, à quibus se tepescere sentirent: & vt melioribus sese adiungant. Docet hoc quotidiana experientia, eam potissimum ob causam tepescere eos quoque, qui in suo tirocinio videbantur ardere; dum eo peracto, liberiorum conuersatione pascuntur. Nam vt ait S. Dorotheus; parum absinthij, amaritudinem suam, melli celerrimè imperit: cum contra mel, ne duplâ quidem parte copiosius, dulcedinem suam absinthio infundat. Hoc ipsum euenit in corruptelâ morum. Noxia sunt, inquit S. Ambrosius, conuersationes cum insipientibus, & insciant sobriam mentem ac decolorant. Quia sicut adbarens sancto, sanctus eris, ita cum peruerso, peruersus eris, sicut scriptum est. Frequenter enim accidit, vt quis contra propositum suum, imperantem audiens, (idem autem iudicium est de aliis defectibus) cum velit ipse continentiam discipline tenere, suo insipientia coloreretur. Ita insensibiliter quodammodo, boni deprauantur à malis vel imperfectis. Qui in solem venit, inquit Seneca, licet non in hoc venerit, colorabitur: qui in vnguentariâ tabernâ resederunt, & paulò diutius commorati sunt, odorem loci secum ferunt. Quod quidem celerius

in moribus accidit. Quia, vt ait S. Gregorius ^{or. 20. de Nazianzenus, facilius est vitium contrahere, quàm virtutem impertiri: quemadmodum facilius est, morbo insci, quàm sanitatem largiri.} Hi sunt conuersationis incautæ effectus. Sumuntur, inquit Sc-1.3 de iranecca, à conuersantibus mores: & vt quadam in cont- cap. 8. eos corporis vitia transflunt, ita animus mala sua proximis tradit. Ebriosus, conuictores in amorem vini traxit: impudicorum cæcus, fortem quoque & filicem virum emollit: auaritia, in proximos virus suum transulit. Eadem ex diuerso, ratio virtutum est, vt omne quod secum habent, mitigent: nec tam valetudini profuât vitii regio, & salubrius calum, quàm animi parum firmis, in turbâ meliorum versari. Quæ res quantum posuit, intelliges si videris, feras quoque conuictu nostro manifestare: nulliq, immani bestie vim suam permanere, si hominis contubernium diu passa est. Retunditur omnis asperitas paulatimq, inter placida dediscitur. Quamuis autem non semper statim vitia aliena in socios transeant; pedetentim tamen infillantur. Conuictus delicatus, inquit Epist. 7. idem, paulatim eneruat & emollit: malignus comes, quamuis candido ac simplici, rubiginem suam affricuit. Cum his versare, qui te meliorem facturi sunt: illos admittes, quos tu potes facere meliores. Sed neque tuæ, vt tibi videtur, virtuti & constantiæ fidas, memor autem sis præclari moniti, dati à S. Bernardo, Eugenio Papæ: Non est tuta tibi tua bonitas: obfessa malis, non magis quàm sanitas vicino ser- 1.4. conti- pente. Non est quo te subducas, malo intestino, &c. sid. c. 4. Scorpioni non est in facie quod formides, sed cauda pungit. Si ad talium blanditiâ cor tuum (vt affolet) molli senseris, memineris scriptum: Omnis homo primum bonum vinum ponit, cum autem inebriati fuerint, tunc id quod deterius est. Interius malum regant principia, posteriora prodant. Et quamuis nec in longiore conuersatione cum talibus, præderent se in fine mala consilia vel dictamina vel exempla nocitura, relinquit tamen talis conuictus, vt ait Seneca, semina in animo, sequiturq, nos Ep. 123. etiam cum ab illis discesserimus resurrecturum postea malum. Merito ergo S. Ignatius delectum in conuersatione necessarium ad spiritualem profectum commendauit. Hanc ob causam in more habuit, etiam in conuictu bonorum, non cuius cum quouis, domi conuersationem permittere, sed vetabat nonnumquam cum certis et si religiosè viuentibus instituire colloquia, assignabat autem tales, qui magis essent idonei, ad socios magis in spiritu iuuandos, idque aliis Superioribus faciendum præscripsit.

Deinde S. Ignatius post enumeratas varias exercitatione religiosas, in quibus occupandi sunt domestici, & alia adiumenta, vt in virtutibus proficiant (vti sunt, diligens custodia sensuum, fuga otij, studium paupertatis & aliarum solidarum virtutum, examina quoridiana conscientiæ, manifestatio totius animæ suæ spirituali patri, vel Confessario, vel Superiori

facienda, tentationum detectio & victoria, & peritiam eis resistendi. mutua animorum concordia, sententiarum ac iudiciorum consensio, imitatio meliorum: tandem caput illud conclusurus, tria alia principaliora proponit ad profectum in spiritu media.

§. 22. Magnopere, inquit, conferat, deuste quoad fieri poterit, ea munera obire, in quibus magis exercetur humilitas & charitas.

Et in vniuersum loquendo, quando aliquis se arctius Deo adstrinxerit, & liberaliorem erga summam maiestatem se presertiterit, tunc eum in se liberaliorem etiam experietur: & ipse in dies magis idoneus erit ad gratias & dona spiritalia vbertiora recipienda. Deinde aliud subdit medium.

§. 23. Expediit in primis ad profectum, & valde necessarium est, vt omnes perfecta obedientia se dedant. Superiorem (quicumque ille sit) loco Christi D. N. agnoscunt, & internam reuerentiam & amore eum prosequentes, nec solum in executione externam eorum qua iniungit, integre, prompte, fortiter, & cum humilitate debita, sine excusationibus & obmurmurationibus obediunt, licet difficulta & secundum sensualitatem repugnancia iubeat: verum etiam conentur interiori resignationem & veram abnegationem propria voluntatis & iudicij habere, &c. Ideo S. Pater optabat suos in primis obedientia virtute prestantissimos esse (vt scribit in epistola de obedientia) tum ob alia eximia & singularia bona; tum quod (vt est apud S. Gregorium, quem ibi citat) obedientia sola virtus est, qua virtutes ceteras menti inserit insertaque, custodit: qua dum floruerit, florebit procul dubio reliqua, & fructus reddent amplissimos.

§. 2. l. 35. mor. cap. 10.

ser. Ang. cap. 12.

de arm. 5. & 7.

cap. 5.

Hanc S. Pater. Merito: per hanc enim virtutem obedientiam, Beatissima Virgo Maria, vt S. Brigitta diuinitus reuelatum est, sanctum Spiritum ita sibi attraxit, quod per eam omnium gratiarum domus repleta fuit. Obedientia enim, vt scripsit B. Catharina Bononiensis, in libello caelitus inspirato: est magis meritoria quam vlla poenitentia, & Christo Domino animam similiorem facit, quam vlla virtus. Itaque qui vult erigere bonum adificium, accipias illam pro suo fundamento, & credat firmiter, se melius saluandum per illam quam per vllam poenitentiam, ieiunium & quamuis contemplationem. Non est vlla rationalis creatura, adeo exigui intellectus, qua non debeat cognoscere, veram Religiosam, non posse facere pro Domino suo rem maiorem, eiq; magis gratam, quam dare se totam pro eo, relinquendo proprium arbitrium: quia manifestum est, creaturam qua se submittit alius, pro amore sui Creatoris, rem facere maiorem, & plus mereri illa, qua ei seruit cum arbitrio proprio. Et, si Abraham fuit iustificatus, quia obediuit solum Deo, quanto magis iustificabitur illa creatura, qua pro amore Dei, submittit se ad obediendum seruae ipsius Dei. Quae in re notanda est etiam doctrina S. Irenaei relictam in libro foundationum ab ea scripto: Credo, inquit, demonem, qui videns nullam esse viam, qua hominem citius expeditus, ad summam perfectionem con-

ducatur, quam obedientiam, hinc tot fastidiosum, displicentiarum, ac difficultatum genera, ei in hac ipsa obituere, idq; sub boni alicuius pretextu. Hoc quoque encomio celebrat obedientiam S. Pachomius Abbas, qui vniuersos monachos promptos esse ad obediendum commonebat, vt hoc compendio facile perfectionis apprehenderent celsa fastigia. Qui ergo cito ad magnam perfectionem & expedite peruenire desiderat, in virtute obedientiae, se quam maxime exerceat.

Valde salutaria sunt & illa media, quae nos ter P. Alphonsus Rodriguez, proposuit in auro opere Exercitij perfectionis, dignissimo, quod ab omnibus perpetuo legatur, tanquam aptissimum, ad acquirendam vel confirmandam rerum spiritualium scientiam, & ad excitandos, ac fouendos, pios voluntatis affectus.

CAPVT VIGESIMVM.

De impedimentis spiritualis profectus.

Primum & sepe maximum, in Dei seruis, impedimentum spiritualis profectus, sunt peccata venialia multa, deliberate committi solita. Debet homo, inquit S. Thomas, habere propostum, se preparandi ad peccata venialia minuenda: alioquin, esset ei periculum, descendi, cum desereret appetitum proficiendi seu tollendi impedimenta spiritualis profectus, quae sunt peccata venialia. Quod non de quibusuis peccatis venialibus intelligendum est (alioquin nullus sanctus proficeret in virtutibus, quia nullus sanctus est, qui interdum non peccet) sed de peccatis, dum committuntur multa, cum plena deliberatione, & commissa non curantur.

Porro, quibus modis, venialia peccata, profectum spirituale impediunt, leges in Opusculo meo de gradibus puritatis. Hoc loco satis erit intelligere, vnum e modis esse, quia vt loco citato ait S. Thomas, per peccatum veniale, retardatur affectus hominis ne prompte in Deum feratur: ac proinde in virtutes a Deo amatas, quarum participatio, intrinsece adfert, ipsius Dei participationem, eò maiorem, quod maior est profectus. Merito ergo S. Anselmus monet: Si de virtute in virtutem & de profectu in profectum, vultis ascendere, semper timeate in singulis minimis, Deum offendere. Et S. Bernardus scribens ad Lotharium Imperatorem, Verendum est, inquit, ne minimorum neglectus, sit impedimentum maximum. Quod adeo verum est, vt scripsit Ioannes Carpathiorum Episcopus, etiam parua tentationi indulgendo, impeditur in progressu, virtutis cupidus, sicut Ecbeneis tantulus pisciculus, pregrandem onerariam, solo tactu sistit, eiusq; cursum penitus cohibet.

Secundum impedimentum profectus spiritualis est, priuata familiaritas, non fundata in virtute sola, sed citra respectum virtutis, in aetate pari, vel